

Sygn. akt IV CNP 103/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi powodów
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego
z dnia 4 września 2008 r., w sprawie z powództwa Marii S. i Waldemara S.
przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń C. Spółce Akcyjnej
z siedzibą w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym
w dniu 8 lipca 2011 r.

- 1. stwierdza niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 4 września 2008 r.;**
- 2. zasądza od Towarzystwa Ubezpieczeń C. SA z siedzibą w W. na rzecz Marii S. i Waldemara S. kwotę 2452 zł (dwa tysiące czterysta pięćdziesiąt dwa) tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.**

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 13 maja 2008 r. zasądził od pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń „C.” S.A. w W. solidarnie na rzecz powodów Waldemara S. i Marii S. kwotę 15305 zł z należnościami ubocznymi. Ustalił, że strony łączyła umowa ubezpieczenia auto- casco samochodu powodów marki Volkswagen Vento, rok produkcji 1995, zawarta 22 kwietnia 2005 r. Suma ubezpieczenia została ustalona na 17000 zł. Powodowie nabyli samochód w komisie jako pojazd używany. Otrzymali jeden kluczyk. Samochód był wyposażony fabrycznie w układ alarmowy z funkcją immobilizera. Uzbrojenie tych urządzeń następowało po przekręceniu kluczyka w zamku drzwi. Powodowie kupili samochód na kredyt uzyskany w D. Banku S.A. W umowie kredytowej dokonali cesji wierzytelności wynikającej z zawartej umowy ubezpieczenia na rzecz banku oraz przewłaszczenia udziału w prawie własności pojazdu. Samochód został skradziony w dniu 7 czerwca 2005 r. Następnego dnia powodowie zgłosili kradzież. Dochodzenie w tej sprawie zostało umorzone z powodu niewykrycia sprawcy. Strona powodowa odmówiła powodom wypłaty odszkodowania powołując się na brak zabezpieczenia w postaci alarmu lub immobilizera.

Sąd pierwszej instancji podniósł, że Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2006 r., wydanym w innej sprawie (sygn. Akt [...]), oddalił powództwo powodów wniesione przeciwko stronie pozwanej, jednakże w jego ocenie nie nastąpił stan powagi rzeczy osądzonej z uwagi na zmianę okoliczności. Powodowie w dniu 29 sierpnia 2006 r. zawarli bowiem z D. Bankiem umowę dotyczącą „zwrotu cesji praw z umowy ubezpieczenia auto-casco”. Tym samym powodowie wykazali legitymację do dochodzenia odszkodowania. Samochód powodów spełniał warunki zabezpieczenia przed kradzieżą, określone w ogólnych warunkach ubezpieczenia, a powodowie dokonali wszystkich czynności, od których uzależniona była wypłata odszkodowania. Biegły oszacował wartość pojazdu na 15305 zł i w tym zakresie powództwo podlegało uwzględnieniu.

Strona pozwana w apelacji wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie pozwu. Sąd Okręgowy po rozpoznaniu apelacji zmienił zaskarżony wyrok i powództwo oddalił. Podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i jego ocenę, że brak było podstaw do odrzucenia pozwu z powodu powagi rzeczy osądzonej. Oddalenie powództwa nastąpiło bowiem wcześniej z powodu braku

legitymacji czynnej po stronie powodów, spowodowanej przelewem wierzytelności z tytułu ubezpieczenia pojazdu na rzecz banku kredytującego jego zakup. W dniu 29 sierpnia 2006 r. nastąpiła cesja zwrotna na rzecz powodów. Sąd Okręgowy uznał jednak, że powództwo było nieuzasadnione, gdyż dla umowy przelewu z dnia 29 sierpnia 2006 r. brak było podstawy (nie istniała causa tej czynności). Nie wynikała ona z umowy kredytowej, a umowa zwrotnego przelewu wierzytelności nie stanowiła samoistnej umowy przelewu. Dokonaniu takiej umowy sprzeciwiała się nadto właściwość zobowiązania w postaci umowy kredytowej, której zabezpieczeniem był przelew wierzytelności z umowy ubezpieczenia.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem wyroku Sądu Okręgowego z dnia 4 września 2008 r. powodowie zarzucili naruszenie art. 509 § 1 k.c., art. 353¹ k.c., art. 510 § 1 i § 2 k.c. oraz art. 65 § 2 k.c. Wskazali, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z art. 509 § 1 k.c., art. 510 § 2 k.c., art. 316 § 1 k.p.c. i art. 7 Konstytucji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska strony pozwanej o istnieniu stanu powagi rzeczy osądzonej, stanowiącego podstawę jej apelacji. Inaczej jednak niż Sąd pierwszej instancji powództwo uznał za niezasadne, wyłącznie w oparciu o stwierdzenie, że powodowie nie posiadali legitymacji czynnej z uwagi na bezskuteczność umowy przelewu wierzytelności zawartej przez nich z D. Bankiem w dniu 29 sierpnia 2006 r. W ocenie Sądu Okręgowego bezskuteczność tej umowy była spowodowana brakiem kaucji do dokonania przelewu i sprzecznością umowy z właściwością umowy kredytowej, z której wierzytelność została zabezpieczona przelewem na rzecz banku wierzytelności z tytułu ubezpieczenia auto casco samochodu powodów. Ta ocena, szerzej nieuzasadniona, została zasadnie zakwestionowana przez skarżących. Sąd Okręgowy, odwołując się do zasady kauzalności czynności prawnych, stwierdził, że brak było podstaw do dokonania cesji zwrotnej w umowie kredytowej i umowie przewłaszczenia. Skarżący podnieśli zasadnie, że nie był to wymóg skuteczności przelewu na rzecz powodów wierzytelności powstałej na skutek kradzieży ubezpieczonego pojazdu. Umowa przelewu nie musi być bowiem zawierana wyłącznie w wykonaniu istniejącego w tym zakresie

zobowiązania wynikającego z innej umowy. Z kolei stwierdzenie, że umowa przelewu z dnia 29 sierpnia 2009 r. nie była również samoistną umową przelewu nie zostało poprzedzone jakąkolwiek wykładnią jej postanowień. Skarżący podnieśli natomiast zasadnie, że w umowie tej jej strony stwierdziły jednoznacznie, że ich wolą jest wystąpienie przez cesjonariuszy przeciwko ubezpieczycielowi na drogę sądową i przeznaczenie uzyskanego w ten sposób odszkodowania na spłatę kredytu. Strony tej umowy dokonały w ten sposób zmiany umowy kredytowej w zakresie jej zabezpieczenia i sposobu spłaty zadłużenia przez powodów. Nie można zatem przyjąć, że umowa przelewu z dnia 29 sierpnia 2006 r. była pozbawiona kauzy.

Bank kredytujący zakup samochodu przez powodów zawarł tę umowę w sposób pełni świadomy, a jej treść była zgodna z wolą stron. W ramach swobody kontraktowej strony miały zaś możliwość porozumienia się co do zmiany sposobu zabezpieczenia kredytu udzielonego powodom. Wymaga także podkreślenia, że w doktrynie i judykaturze jest akceptowana konstrukcja tzw. przelewu powierniczego w celu ściągnięcia wierzytelności (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2005 r., II CK 252/03). Umowa przelewu z dnia 29 sierpnia 2006 r. miała zaś taki cel. Nie znajdowało zatem uzasadnienia także stanowisko Sądu Okręgowego, że zawarciu umowy przelewu wierzytelności z dnia 29 sierpnia 2006 r. sprzeciwiała się właściwość stosunku prawnego łączącego strony tej umowy, wynikającego z zawartej wcześniej umowy kredytowej.

Z tych względów brak było uzasadnionych podstaw dla przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że umowa przelewu z dnia 29 sierpnia 2006 r. nie wywarła skutków i powodowie z tego powodu nie posiadali legitymacji czynnej do dochodzenia odszkodowania.

Wyrok Sądu Okręgowego z dnia 4 września 2008 r., oparty o taką błędną oceną, został wydany z naruszeniem przepisów prawa materialnego i jest niezgodny z prawem w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c., co uzasadniało uwzględnienie skargi na podstawie art. 424¹¹ § 2 k.p.c.